

From: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Date: Tuesday, March 31, 2026, 11:55 AM
To: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Subject: FW: Publicatie Jaarverslag 2025 Gezondheidsraad

Attachments:

jaarverslag-2025.pdf

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@gr.nl>

Verzonden: dinsdag 31 maart 2026 11:00

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@gr.nl>

Onderwerp: Publicatie Jaarverslag 2025 Gezondheidsraad

Geachte heer, mevrouw,

Graag bied ik via [deze link](#) het Jaarverslag 2025 van de Gezondheidsraad aan, getiteld *De feiten op tafel*. Het jaarverslag biedt naast de getalsmatige verantwoording ook een inzicht in de adviezen die de Gezondheidsraad vorig jaar publiceerde, en in onze activiteiten van het vorige jaar.

Met zijn adviezen brengt de raad wetenschappelijke feiten over een groot aantal gezondheidsvraagstukken helder onderbouwd op de beleidstafel van verschillende ministeries. In dit jaarverslag laten wij zien hoe we dat in 2025 hebben gedaan. Het thema 'normerende adviezen' vormt de rode draad, omdat een deel van onze adviezen een normstellend karakter heeft.

Het Jaarverslag 2025 is vandaag op de website van de Gezondheidsraad gepubliceerd en aangeboden aan onze opdrachtgevers bij de ministeries van VWS, SZW, IenW, LNV en BZK.

Met vriendelijke groet,
Ingeborg de Wolf

Dr. I. (Ingeborg) D. de Wolf
Algemeen secretaris

Gezondheidsraad

Tel. +31 6 31 75 31 05
Bezuidenhoutseweg 30, 2594 AV Den Haag
www.gezondheidsraad.nl

De feiten op tafel

Jaarverslag 2025

Aan de coördinerend minister voor de Gezondheidsraad:
de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Den Haag, 31 maart 2026

Foto Unsplash/Steven Leifham
bewerking Gezondheidsraad

Gezondheidsraad

Inhoud

Voorwoord	3	Voeding	19
<hr/>		'Ik vind het belangrijk dat mensen er wat mee kunnen'	
De Gezondheidsraad	5	interview met Lisette Brink	19
<hr/>			
'Bij de Gezondheidsraad kon ik betekenisvol werk doen'		Leefomgeving	22
interview met Marianne Gelijmse	7	<hr/>	
		'Een wet moet meebewegen met de samenleving'	
Zorg	9	interview met Steven Meihuizen	22
<hr/>			
'Je kijkt vanuit verschillende perspectieven naar hetzelfde probleem'		Speciale activiteiten en publicaties	25
interview met Tom van 't Hek en Karien Stronks	9	<hr/>	
		De Gezondheidsraad in cijfers 2025	29
Vaccinatie en screening	13	<hr/>	
<hr/>			
'De bescherming van het HPV-vaccin duurt waarschijnlijk levenslang'			
interview met Gemma Kenter	13		
Arbeidsomstandigheden	16		
<hr/>			
'Als wij een stof classificeren als kankerverwekkend, dan is dat niet vrijblijvend'			
interview met Roger Godschalk	16		

Voorwoord

De feiten op tafel

In de tweede week van december 2025 publiceerde de Gezondheidsraad de geactualiseerde *Richtlijnen goede voeding*. Inderdaad, vlak voor de feestdagen. Het was dan ook niet gek dat ik tijdens het kerstdiner wat plagerige opmerkingen van vrienden en familie naar mijn hoofd kreeg in de trant van: ‘Karien, mogen we dit eigenlijk nog wel eten?’ Daar moet ik dan wel om lachen. Mijn eigen kerstviering was vast niet de enige in Nederland waarin de *Richtlijnen goede voeding* en de Gezondheidsraad op de feesttafel kwamen. In alle bescheidenheid vind ik het ook wel mooi om te zien dat onze adviezen aanleiding kunnen zijn voor goede gesprekken tussen mensen.

De Gezondheidsraad wil niemand op individueel niveau een norm opleggen, iedereen is natuurlijk vrij om zijn eigen afwegingen te maken. Tegelijkertijd heeft een deel van onze adviezen op populatieniveau zeker een normstellend karakter: hoeveel eiwit heeft de mens nodig om gezond te functioneren, is blootstelling aan een chemische stof kankerverwekkend of niet, voldoet een vergunningaanvraag aan de eisen van de Wet op het bevolkingsonderzoek?

Ook in 2025 brachten wij weer een aantal van dit soort normerende adviezen uit. Denk bijvoorbeeld aan het advies *Gezondheidsrisico's rond veehouderijen*, dat we in 2025 in twee delen publiceerden.

Hierin constateerden we dat omwonenden van geitenhouderijen een beduidend hoger risico lopen op longontstekingen en adviseerden we onder meer afstandsnormen voor nieuwe geitenhouderijen en woningen. Of het advies *Contactsport en hersenletsel op de lange termijn*. Op basis van de stand van de wetenschap stelde de Gezondheidsraad daarin vast dat sporters door herhaald hoofdcontact een verhoogd risico hebben op dementie en adviseerde maatregelen om sporters te beschermen. Het advies was aanleiding voor sportclubs om in gesprek te gaan over mogelijke maatregelen en het leidde ook tot verhitte discussies aan talkshowtafels.

Ik vind het mooi om te zien dat de adviezen van de Gezondheidsraad leiden tot een maatschappelijk debat. Tegelijkertijd zijn onze adviezen primair bedoeld voor bewindspersonen en beleidsmakers. Door de inzet van onze raadsleden en de medewerkers van ons secretariaat lagen ook het afgelopen jaar de wetenschappelijke feiten over een groot aantal gezondheidsvraagstukken weer helder onderbouwd op de beleidstafel

van verschillende ministeries. Dat is de plek waar het gezondheidsbelang uiteindelijk wordt afgewogen tegen andere belangen. Ik vertrouw erop dat onze adviezen beleidsmakers helpen om beleid te maken dat goed is voor de gezondheid van mensen in Nederland.

In dit jaarverslag vormt het thema ‘normerende adviezen’ de rode draad. U leest het ook terug in de interviews, waarin wetenschappers, beleidsmakers en samenwerkingspartners een kijkje in de keuken geven van het werk van de Gezondheidsraad.

Voor het succes van de Gezondheidsraad is de goede samenwerking met onze adviesvragers, de bewindspersonen van de ministeries van VWS, IenW, SZW, BZK en LNVN en de Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal, een belangrijke voorwaarde. Graag bedank ik hen via deze weg dan ook van harte voor hun vertrouwen in onze advisering, zoals we dat ook het afgelopen jaar weer hebben mogen ervaren.

Prof. dr. Karien Stronks, voorzitter

Karien Stronks. Foto Louis Meulstee

De Gezondheidsraad

De Gezondheidsraad is een onafhankelijk adviesorgaan met als wettelijke taak de regering en het parlement te adviseren op het terrein van de volksgezondheid en gezondheidszorg.

Voor regering en parlement

De meeste adviesvragen voor de Gezondheidsraad zijn afkomstig van de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Ook de Eerste en de Tweede Kamer kunnen de Gezondheidsraad om advies vragen. Daarnaast kan de raad op eigen initiatief adviezen uitbrengen en ontwikkelingen of trends signaleren.

Samenstelling Gezondheidsraad

De Gezondheidsraad kende in 2025 een voorzitter, een vicevoorzitter en ruim honderd leden. De leden zijn deskundigen die op persoonlijke titel zijn benoemd. Zij werken over het algemeen bij een universiteit, universitair medisch centrum of onderzoekinstelling. Voordat zij lid worden, worden eventuele belangen beoordeeld.

Brede deskundigheid

De adviezen worden opgesteld door commissies die bestaan uit deskundigen met verschillende expertises, zoals medici en voedingskundigen, ethici, juristen, milieudeskundigen en andere experts. Vanuit hun multidisciplinaire samenstelling streven de commissies ernaar om de adviesaanvraag vanuit een breed scala te benaderen. Zo nodig worden bij specifieke adviesvragen extra deskundigen van buiten de raad geraadpleegd.

Werkwijze

Uitgangspunt bij het opstellen van de adviezen is steeds de stand van wetenschap. Nadat de commissie het conceptadvies heeft afgerond, gaat het naar de beraadsgroep. De leden van de beraadsgroep adviseren het bestuur en toetsen het advies onder andere op wetenschappelijke kwaliteit en consistentie met andere adviezen van de raad.

De commissie stelt het advies ten slotte inhoudelijk vast. De (vice)voorzitter biedt vervolgens het advies aan aan de adviesvrager en dan wordt het gepubliceerd. Als een bewindspersoon de adviesvrager is biedt deze het advies vervolgens aan aan de Tweede Kamer. De afweging die nodig is voor beleidsbeslissingen is aan regering en parlement.

De Gezondheidsraad adviseert niet over de uitvoering van beleid.

Secretariaat

De Gezondheidsraad heeft een secretariaat, het bureau van de raad, dat de raad en de commissies ondersteunt bij de totstandkoming en het uitbrengen van de adviezen. Het secretariaat bestaat uit de wetenschappelijke staf, afdeling Bedrijfsvoering, en afdeling Communicatie en redactie. De wetenschappelijk secretarissen bereiden de adviezen voor, adviseren het bestuur over de samenstelling van commissies, doen literatuuronderzoek en stellen discussienotities en conceptadviezen op. De afdeling Bedrijfsvoering verzorgt de administratieve ondersteuning van advies-

trajecten, zorgt voor de afhandeling van vacatiegelden en reiskosten en ondersteunt bij archivering. De afdeling Communicatie en redactie stelt communicatiestrategieën op en redigeert de adviezen, verzorgt de persvoorlichting, redactie, vormgeving en publicatie van de adviezen. De algemeen secretaris heeft de leiding over het secretariaat.

De Gezondheidsraad heeft het brede werkkterrein van volksgezondheid en gezondheidszorg verdeeld in de adviesdomeinen Zorg, Vaccinaties en screening, Arbeidsomstandigheden, Voeding, Leefomgeving en het nieuwe domein Gezondheidgerelateerd gedrag. Binnen dit domein is in 2025 het adviestraject *Alcoholconsumptie en gezondheid in brede zin* gestart.

Bestuur en (een deel van het) secretariaat van de Gezondheidsraad. Foto Louis Meulstee

Interview

‘Bij de Gezondheidsraad kon ik betekenisvol werk doen’

Marianne Geleijnse was de afgelopen 8 jaar vicevoorzitter van de Gezondheidsraad. Zij vertelt over haar drijfveren, haar ervaringen met de raad en het belang van de adviezen van de Gezondheidsraad voor de volksgezondheid van Nederland.

Verbreden

‘Ik was al sinds 2006 af en toe betrokken bij de Gezondheidsraad en in 2013 werd ik gevraagd toe te treden tot de commissie Voeding. Dat wilde ik meteen. Ik vind vergaderen heel leuk want ik luister graag naar anderen, hun verhalen, hun inzichten. Ik geniet van nieuwe perspectieven en kruisbestuiving, ik leer daarvan. In 2018 werd ik vicevoorzitter van de raad. Ik kom zelf uit het domein van de voeding, maar ik vond het inspirerend om mijn portefeuille als vicevoorzitter te verbreden naar andere domeinen, zoals leefomgeving en blootstelling aan stoffen op de werkplek.’

Betekenisvol werk

‘Mijn carrière is vooral vanuit intellect begonnen. Je merkt dat je het vermogen hebt om dingen goed te analyseren, kennis te verzamelen en te vermeerderen. Daar beleef ik ontzettend veel plezier aan. Je bent dan voornamelijk bezig met je hoofd en dat hoofd is natuurlijk heel nuttig, daar

Marianne Geleijnse. Foto Louis Meulstee

kan je goede dingen mee doen. Maar op een gegeven moment wilde ik ook mijn hart inzetten in het werk en meer van betekenis zijn voor anderen. Mijn werk voor de Gezondheidsraad is daarin voor mij heel belangrijk geweest, omdat het mij de kans heeft gegeven betekenisvol werk te doen, voor beleidsmakers en voor de volksgezondheid.'

Gevolgen voor mensen

'Nieuwsgierigheid is voor mij een belangrijke drijfveer, ik wil weten hoe het precies zit. Ik ga geen boodschap de wereld in sturen waarvan ik niet snap hoe die in elkaar zit. Ik denk dat dat een eigenschap is van een wetenschappelijk onderzoeker. Ik wil deel uitmaken van het verhaal, ik wil het internaliseren, het moet ook mijn verhaal zijn. Ook vroeg ik me bij elk advies van de Gezondheidsraad af wat het betekende voor groepen in de samenleving, individuele mensen en belanghebbenden. Je weet dat de gevolgen van een advies voor mensen groot kunnen zijn en juist daarom is de wetenschappelijke kwaliteit van de adviezen zo belangrijk.'

Normerende adviezen

'Ik vond de normerende adviezen van de Gezondheidsraad altijd een heel leuke tak van sport, omdat je bij een normstelling kleur moet bekennen. Het is bij dit type adviezen ja of nee, zwart of wit. Je kunt daarop bevestigd worden dus zo'n advies moet staan als een huis en de argumenten moeten glashelder zijn en reproduceerbaar voor derden. Sommige van deze adviezen, bijvoorbeeld over gevaarlijke stoffen, zijn erg technisch van aard.

Je moet dan tot op de cijfers achter de komma dingen doorgronden. Bij dat soort advisering zitten de echte experts aan de commissietafel die heel precies weten hoe het werkt.'

Voeding

'Mensen kiezen, zeker als het om voedsel gaat, op basis van allerlei drijfveren. Gezondheid is er daar een van, en niet altijd is dat de meest bepalende. Je kan ook gedreven worden door je smaakvoorkeuren, budget en je *peer group*. Of het eten van bepaald voedsel brengt mooie herinneringen met zich mee. Dat snap ik heel goed en die vrijheid hebben we met elkaar. Iedereen moet zelf zijn puzzel leggen en zijn eigen keuzes maken. Het is de taak van de Gezondheidsraad om het puzzelstuk van de gezondheid zo scherp mogelijk in kaart te brengen voor beleidsmakers, waarna het Voedingscentrum dat kan vertalen naar concrete adviezen voor de bevolking. En als het kan moet de Gezondheidsraad daar een norm aan hangen die goed onderbouwd is. Dan weten we, op basis van de wetenschap, met redelijke zekerheid dat het aantal gevallen van heel nare ziekten en de druk op het milieu echt afnemen.'

Prof. dr. Marianne Geleijnse was van 2018 t/m 2025 vicevoorzitter van de Gezondheidsraad en werd in december 2025 benoemd tot erelid. Zij is hoogleraar Voeding en hart- en vaatziekten aan Wageningen University & Research.

Zorg

Binnen het adviesdomein Zorg adviseert de Gezondheidsraad over relevante wetenschappelijke ontwikkelingen rond de kwaliteit, veiligheid, en doelmatigheid van medische zorg. Bijvoorbeeld bij de totstandkoming van het advies *Contactsport en hersenletsel op de lange termijn* is nauw samengewerkt met de Nederlandse Sportraad. In dit hoofdstuk reflecteren beide raadsvoorzitters op deze samenwerking. Ook adviseert de raad binnen het adviesdomein Zorg over specifieke aandoeningen en behandelingen die medisch-technisch of maatschappelijk controversieel zijn en waarvoor onafhankelijke advisering nodig is vanuit verschillende invalshoeken (medisch-wetenschappelijk, ethisch en juridisch). Binnen dit adviesdomein adviseert de Gezondheidsraad tevens gevraagd en ongevraagd over kwesties en ontwikkelingen op het gebied van de volksgezondheid die vanuit ethisch of juridisch perspectief van belang zijn. Specifiek voor het signaleren van ethische vraagstukken over gezondheidszorg hebben de Gezondheidsraad en de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) samen het Centrum voor Ethiek en Gezondheid opgericht (CEG).

Interview

‘Je kijkt vanuit verschillende perspectieven naar hetzelfde probleem’

*In 2025 werkten de Nederlandse Sportraad en de Gezondheidsraad samen aan twee adviezen over hersenletsel als gevolg van sport. In juni publiceerde de Gezondheidsraad het advies *Contactsport en hersenletsel op de lange termijn*. Begin september volgde de Nederlandse Sportraad met het advies *Hoofdzaak met concrete aanbevelingen om hersenletsel door sport te voorkomen*. Voorzitters **Tom van 't Hek** van de Nederlandse Sportraad en **Karien Stronks** van de Gezondheidsraad vertellen over deze adviezen en over de samenwerking tussen de twee adviesraden.*

Twee adviezen

Karien: ‘Voetballers, vechtsporters en rugbyers raken tijdens het sporten regelmatig met hun hoofd de bal of een medespeler. Op basis van de wetenschap heeft de Gezondheidsraad vastgesteld dat zij daardoor waarschijnlijk een verhoogd risico op dementie hebben. Daarom hebben wij geadviseerd om blootstelling aan herhaald hoofdcontact bij sporters te beperken.’ Tom: ‘Als Sportraad hebben wij vervolgens het advies gegeven om maatregelen te nemen om sporters te beschermen tegen de risico’s

van herhaald hoofdcontact. De praktische haalbaarheid vonden wij daarbij heel belangrijk want stel nu dat iedereen vanwege het risico op hersenletsel morgen zou stoppen met koppen, maar daardoor ook helemaal zou stoppen met sporten. Dan zou de schade van het niet bewegen misschien wel groter zijn dan de schade die je voorkomt door niet te koppen.

Wij proberen dat perspectief ook mee te nemen.'

Aanleiding

Karien: 'De aanleiding voor de adviezen was het verzoek van het ministerie van VWS aan de Gezondheidsraad om in kaart te brengen wat de wetenschappelijke literatuur zegt over de relatie tussen herhaald hoofdcontact en langdurige hersenschade.' Tom: 'De discussie over hersenletsel door hoofdcontact speelt al veel langer in de sportwereld. In een aantal andere landen werden er allerlei kleine en grotere maatregelen genomen. Dus de vraag werd steeds dringender wat de stand van zaken hier in Nederland was.'

Verschillende perspectieven

Tom: 'Na de adviesaanvraag hebben we als Sportraad en Gezondheidsraad al snel besloten om samen op te trekken en de advisering in een tweetrapsraket te doen.' Karien: 'Dat had duidelijk meerwaarde want bij de Gezondheidsraad ligt de focus op wetenschappelijke *evidence* maar tegelijkertijd moet er met die *evidence* natuurlijk iets gebeuren. En juist die vertaling naar de praktijk van de sporter is meer het aandachtspunt van de

Tom van 't Hek en Karien Stronks. Foto Wiebe Kiestra

Sportraad. Ik vind het daarom een heel logische gedachte dat je dan als twee raden gaat samenwerken, elk met een eigen rol. Dat heeft volgens mij heel goed uitgepakt.’ Tom: ‘De samenwerking is heel goed verlopen. Natuurlijk was er regelmatig discussie, maar dat is logisch omdat je vanuit verschillende perspectieven naar hetzelfde probleem kijkt. Het wetenschappelijke perspectief is één. Maar het sportperspectief is een ander.’ Karien: ‘Doordat we het samen deden, werd de rol van beide raden veel helderder. Nu konden we als Gezondheidsraad zeggen: wij beoordelen de wetenschappelijke *evidence*, die dragen we over aan de Sportraad en die mag dan de implicaties gaan bedenken. Daardoor konden we het vraagstuk zuiverder uit elkaar trekken.’

Eigen taak

Tom: ‘Tijdens het adviesproces hebben we op een gegeven moment besloten de twee adviezen niet tegelijk te publiceren, maar na elkaar. Achteraf gezien is dat misschien wel het allerbeste besluit geweest, omdat daardoor ook die twee verschillende perspectieven als afzonderlijke perspectieven heel sterk naar voren zijn gekomen.’ Karien: ‘We zagen al dat er verschil zat tussen wat de Gezondheidsraad zei en wat de Sportraad zei. Dan dacht ik steeds: er móet ook verschil zitten tussen die twee perspectieven want de Sportraad heeft een eigen taak. Door apart te publiceren konden we dat ook naar buiten toe heel duidelijk maken.’ Tom: ‘Bijkomend voordeel was dat wij er toen bewust voor hebben

gekozen om het advies direct na de zomer te publiceren, aan het begin van het sportseizoen.’

Meerkoppig monster

Tom: ‘Ik ben sowieso een groot voorstander van meer samenwerking tussen de adviesraden, omdat een probleem vaak een meerkoppig monster is. Het is zonde als ieder voor zich het wiel opnieuw moet uitvinden. Er zit zoveel kennis bij de verschillende adviesraden. Natuurlijk moet je aan de voorkant goede afspraken maken, zodat helder is hoe je het wilt doen en je moet ook gewoon het vertrouwen hebben dat je er met elkaar uitkomt.’ Karien: ‘De meerwaarde van samenwerking zit wat mij betreft vooral in het verschillende type expertise. De wetenschappelijke expertise die we bij de Gezondheidsraad hebben is natuurlijk maar één vorm van expertise. Er zijn er nog zoveel meer. Er is ook praktijkexpertise, met contacten in het veld waardoor je daarover goed kunt adviseren. Ik ben het ermee eens dat je aan de voorkant dingen goed moet afspreken met elkaar. Maar je moet ook niet bang zijn om halverwege van koers te veranderen. Dat is geen falen, maar gewoon onderweg zijn met elkaar.’

Discussie op gang

Tom: ‘Sinds we de adviezen uitgebracht hebben, is er is veel aan het gebeuren bij de verschillende sportbonden en clubs. Er zijn bijvoorbeeld grote amateurvoetbalclubs in Amsterdam en omstreken die zelf direct maatregelen genomen hebben. De adviezen zijn dus weliswaar nog niet

officieel vertaald in beleid, maar er is wel een discussie op gang gekomen tussen mensen die deelnemen aan deze sport, ouders die bij clubs informeren om erachter te komen hoe de club met deze nieuwe informatie omgaat. Natuurlijk hebben we ook reacties gekregen van mensen die ons advies onzin vinden. Maar dat hoort er ook bij.' Karien: 'Bewustwording is inderdaad heel belangrijk want het zijn op individueel niveau grote risico's. Het risico op dementie is sowieso al groot, over je leven gezien. Een op de vijf mensen ontwikkelt dat uiteindelijk. Spieren of botten herstellen vaak wel weer. Maar hersenen, daar moet je gewoon je hele leven mee doen.'

Drs. Tom van 't Hek is voorzitter van de Nederlandse Sportraad en heeft een achtergrond in de gezondheidszorg, sport, media en het sociaal domein.

Prof. dr. Karien Stronks is voorzitter van de Gezondheidsraad en hoogleraar volksgezondheid aan het Amsterdam UMC.

Foto Wiebe Kiestra

‘Het is steeds de kunst om onze boodschap zo helder en begrijpelijk mogelijk over te brengen aan onze adviesvragers en een breder publiek, zonder de nuance te verliezen. Dat is bij dit advies goed gelukt: het werd niet alleen positief ontvangen door het ministerie van VWS, maar ook veel besproken in de media en in de sportwereld.’

Silvia Viergever is strategisch communicatieadviseur en persvoorlichter bij de Gezondheidsraad. Zij was in deze rol betrokken bij het advies Contactsport en hersenletsel op de lange termijn.

Vaccinatie en screening

Op het terrein van vaccinatie en screening heeft de Gezondheidsraad een omvangrijk takenpakket. Zo adviseert de raad over het Rijksvaccinatieprogramma en andere publieke vaccinatieprogramma's, zoals vaccinatie tegen griep en COVID-19. De raad evalueert de lopende programma's en adviseert onder meer over opname van nieuwe vaccins. De raad hanteert daarbij een vast beoordelingskader. Ook adviseert de raad over bevolkingsonderzoek. Het gaat dan om de evaluatie van bestaande programma's, eventuele aanpassingen daarvan en nieuwe programma's. Ook bij advisering over bevolkingsonderzoeken en over screening rondom zwangerschap en geboorte hanteert de Gezondheidsraad een aantal vaste criteria, waarbij ook aandacht is voor ethische vraagstukken. Verder toetst de raad vergunningaanvragen voor bevolkingsonderzoeken aan de criteria uit de Wet op het Bevolkingsonderzoek (Wbo).

Interview

'De bescherming van het HPV-vaccin duurt waarschijnlijk levenslang'

Gemma Kenter was de afgelopen 17 jaar betrokken bij verschillende Gezondheidsraadadviezen over HPV (humaan papillomavirus) en baarmoederhalskankerscreening. Zij blikt terug op de ontwikkelingen en het nieuwste Gezondheidsraadadvies over vaccinatie tegen HPV uit 2025.

Oorzakelijk verband

'Baarmoederhalskanker is een ziekte die niet alleen op oudere maar ook op jongere leeftijd voorkomt en die veel dramatische gevolgen kan hebben voor de vrouwen die het overkomt. In de jaren '90 werd duidelijk dat er een oorzakelijk verband is tussen HPV en het ontstaan van baarmoederhalskanker. Bij de polikliniek gynaecologische oncologie aan het LUMC deden wij destijds onderzoek naar een therapeutisch vaccin tegen HPV, dus nog niet een preventief vaccin. De echte doorbraak kwam rond 2000, toen grote studies werden gepubliceerd waarin gekeken werd naar het effect van een preventief vaccin tegen HPV. De commissie Vaccinaties van de Gezondheidsraad heeft zich daar toen over gebogen en in 2010 is de eerste groep meisjes in Nederland gevaccineerd.'

Vaccinatiegraad

‘De commissie heeft in 2025 op verzoek van het ministerie van VWS de effectiviteit van het HPV-vaccinatieprogramma beoordeeld. We concludeerden dat het HPV-vaccin heel effectief is. Dat begin je ook echt te zien bij vrouwen die nu een jaar of 30 zijn en voor het eerst meedoen aan het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. In de eerste ronde screening van vrouwen die in 2010 zijn gevaccineerd bleken geen gevallen van baarmoederhalskanker voor te komen. Aanvankelijk bleef de vaccinatiegraad relatief laag, maar inmiddels loopt de deelname onder meisjes en jonge vrouwen op tot boven de 70%. Bij jongens is de deelnamegraad nog iets lager dan bij meisjes, maar toch doet inmiddels ook al bijna de helft van de jongens mee. Dat is heel goed want via de jongens bescherm je niet alleen meisjes, maar het vaccin beschermt jongens zelf ook tegen kankersoorten die mannen kunnen krijgen.’

Scepsis

‘In het begin was er veel scepsis over de HPV-vaccinatie bij meisjes en hun ouders. Er gingen verhalen rond op social media dat je er kaal of zelfs onvruchtbaar van zou worden. De scepsis was opvallend breed, ook in vergelijking met andere vaccinaties. Ik denk dat sommige ouders schrokken van het idee dat hun dochter van 13 of 14 misschien wel seksueel actief zou kunnen worden. Er zit voor mensen misschien een andere lading op vaccinatie tegen een virus dat je kunt oplopen door seksueel contact dan op een vaccinatie tegen bijvoorbeeld kinkhoest.

Gemma Kenter. Foto Fred Libochant

Dat is later een van de redenen geweest om de vaccinatieleeftijd te verlagen. Nu worden meisjes en jongens al gevaccineerd in het jaar dat ze 10 worden. Een andere reden voor de verlaging van de leeftijd was dat we inmiddels wisten dat de bescherming van het vaccin heel lang duurt, waarschijnlijk levenslang.'

Ander vaccin

'Het advies van oktober 2025 ging over het overstappen op een ander vaccin, dat niet alleen kanker, maar ook bijvoorbeeld larynxpoliepen bij baby's en genitale wratten kan voorkomen. Er is in de commissie ook gesproken over de vraag of één vaccinatie voldoende zou zijn in plaats van twee. Dat scheelt voor de kinderen, voor de organisatie en voor de kosten. Er zijn landen waar ze dat al doen, zoals Australië, maar de commissie vond dat daar op dit moment nog net iets te weinig wetenschappelijke duidelijkheid over was. Ik hoop dat die duidelijkheid er snel komt, zodat we daar een nieuw advies over kunnen geven.'

Prof. dr. Gemma Kenter is emeritus hoogleraar gynaecologische oncologie aan het Amsterdam UMC en AVL/NKI en lid van de commissie HPV-vaccinatie in 2008, voorzitter van de commissie HPV-vaccinatie in 2011 en 2018, lid van de commissie Screening baarmoederhalskanker in 2011 en 2020 en adviseur van de commissie HPV-vaccinatie in 2025.

Foto Louis Meulstee

Yvonne Moennasing is projectmedewerker bij de Gezondheidsraad. Als ondersteuner van de wetenschappelijke staf was zij betrokken bij het advies Vaccinatie tegen HPV (2025).

‘Als projectmedewerkers vervullen we een faciliterende rol voor de commissie en wetenschappelijk secretarissen, waardoor zij zich volledig kunnen focussen op de totstandkoming van het advies. Ik vind het waardevol om een bijdrage te leveren aan een efficiënte en succesvolle afronding van het adviestraject.’

Arbeidsomstandigheden

De Gezondheidsraad adviseert over omstandigheden en factoren die van invloed kunnen zijn op de gezondheid van werknemers. Een vaste taak van de raad is advisering over schadelijke stoffen waaraan mensen tijdens hun werk kunnen worden blootgesteld. De raad leidt advieswaarden af en doet aanbevelingen voor gezondheidkundige grenswaarden en doet voorstellen om stoffen in te delen in specifieke gevarencategorieën. Daarnaast adviseert de raad over vaccinatie van werknemers tegen infectieziekten. De Gezondheidsraad streeft naar een uniforme aanpak binnen Europa voor het afleiden van gezondheidkundige advieswaarden. Voor de beoordeling van stoffen werkt de raad waar mogelijk samen met internationale adviesorganen, zoals de Noord-Europese Nordic Expert Group (NEG).

Interview

‘Als wij een stof classificeren als kankerverwekkend, dan is dat niet vrijblijvend’

Roger Godschalk is voorzitter van de subcommissie Classificatie carcinogene stoffen van de Gezondheidsraad. Deze subcommissie beoordeelt of stoffen waaraan werknemers op de werkplek worden blootgesteld kankerverwekkend zijn. Hij vertelt over het werk van de subcommissie en het advies over styreen dat in april 2025 verscheen.

Niet droog

‘Het werk van de subcommissie lijkt misschien droog, maar dat is het helemaal niet. Toen ik ermee begon, dacht ik dat je gewoon de regeltjes moest volgen en vooral niet out of the box denken. Een stof is ofwel mutageen of niet, carcinogeen of niet. Maar zo eenvoudig is het in de praktijk niet. Soms heb je data die niet overeenkomen, een proefdierstudie die iets anders zegt dan een humane studie of humane cellen en proefdiercellen die verschillende resultaten geven. Dan moet je als commissie al

je expertise inzetten om tot een oordeel te komen over wat er aan de hand is.’

Styreen

‘In 2025 keken we als subcommissie naar de gevolgen van het inademen van styreen. Je kunt worden blootgesteld aan styreen bij de productie van polystyreen en synthetisch rubber. Styreen bleek bij uitstek geen rechttoe rechtaan stof. De humane studies die we bekeken waren op zich redelijk duidelijk, maar de proefdierstudies niet. En dat is natuurlijk heel raar want het probleem met humane studies is dat je altijd met confounders zit, dus dat je ziet dat mensen ook aan iets anders zijn blootgesteld.

Daarom zijn proefdierstudies meestal veel duidelijker dan humane studies. Maar bij styreen was dat nu net niet het geval. Daarom zijn we de wetenschappelijke literatuur ingedoken en daar zagen we dat styreen in proefdieren anders gemetaboliseerd wordt door een enzym dat wij als mensen nauwelijks hebben. Op basis daarvan hebben we de proefdierstudies minder laten meewegen en hebben we ons vooral gericht op de humane studies. Zo kwamen we tot de conclusie dat er voldoende bewijs is om styreen te classificeren als stof waarvan verondersteld wordt dat hij kankerverwekkend is voor mensen.’

EFSA

‘De EFSA, de European Food Safety Authority, was op hetzelfde moment bezig met een advies over de gevolgen van orale blootstelling aan styreen

Roger Godschalk. Foto Ilse Leijtens

en kwam tot een andere conclusie dan wij. Er waren geen studies gedaan met mensen die oraal waren blootgesteld aan styreen dus de EFSA moest zich wel baseren op proefdierstudies. We hebben hierover een aantal keer gesproken met de EFSA en we hebben elkaar gevonden door het verschil te erkennen: EFSA beoordeelde de orale blootstelling en de Gezondheidsraad de inhalatoire blootstelling. Dat verklaarde de verschillen want als je een stof eet, gaat dat via een heel andere route dan wanneer je hem inademt.'

Maatschappelijk relevant

'Als wij een stof classificeren als kankerverwekkend, dan is dat niet vrijblijvend. Er moet dan acuut iets mee gebeuren want er worden mensen op de werkvloer blootgesteld aan die stof. Onze classificatie heeft dus consequenties voor hoe er met die stof moet worden omgegaan in de arbeidsomgeving. De werkgever dient actie te ondernemen om ervoor te zorgen dat mensen beschermd zijn. Dat is soms best ingewikkeld, maar het gaat toch uiteindelijk allemaal om de veiligheid van werknemers. Dat door ons advies mensen minder blootgesteld worden aan schadelijke stoffen maakt ons werk maatschappelijk relevant. Je kijkt binnen een commissie letterlijk buiten de grenzen van je eigen vakgebied en je leunt op elkaars expertise om samen iets heel moois neer te zetten. Iets wat groter is dan wat je als wetenschapper in je eentje zou kunnen doen.'

Dr. Roger Godschalk is voorzitter van de vaste subcommissie Classificatie carcinogene stoffen van de Gezondheidsraad en universitair hoofddocent genetische toxicologie en moleculaire epidemiologie aan de Universiteit Maastricht.

Foto Louis Meulstee

'In het geval van dit advies over styreen waren er veel data beschikbaar die goed in kaart gebracht moesten worden. Als wetenschappelijk secretaris ben ik betrokken geweest bij de beoordeling en weging van alle beschikbare studies om samen met de commissie tot een zorgvuldig classificatievoorstel te komen. De bijdrage aan het maatschappelijk belang geeft mijn werk extra waarde.'

Lisa Souhoka is wetenschappelijk secretaris van de subcommissie Classificatie carcinogene stoffen van de Gezondheidsraad en werkte mee aan het advies Styreen.

Voeding

De Gezondheidsraad heeft als vaste taak om voor Nederland de *Richtlijnen goede voeding* te formuleren. Deze worden periodiek bijgesteld op basis van de laatste stand van de wetenschap.

De Gezondheidsraad stelt ook normen voor energie en voedingsstoffen vast. Ook van deze voedingsnormen gaat de raad periodiek na of aanpassing nodig is. Daarnaast adviseert de raad over het gebruik van voedingssupplementen en over actuele thema's op het gebied van voeding, zoals voedselkeuzelogo's en de eiwittransitie. De raad besteedt daarbij steeds meer aandacht aan maatschappelijke aspecten en de milieu-impact van de voeding. De voedingsadviezen zijn gericht op de algemene bevolking en op specifieke groepen, zoals zwangeren, (jonge) kinderen en groepen met specifieke aandoeningen.

De Gezondheidsraad betreft in zijn advisering de voedingsrichtlijnen van andere Europese landen en de voedingsnormen van de European Food Safety Authority (EFSA).

Interview

‘Ik vind het belangrijk dat mensen er wat mee kunnen’

Lisette Brink is namens het Voedingscentrum waarnemer bij de vaste commissie Voeding van de Gezondheidsraad. Zij vertelt over de Richtlijnen goede voeding die in december 2025 zijn gepubliceerd en de vertaalslag die het Voedingscentrum maakt om de richtlijnen bruikbaar te maken voor consumenten en professionals.

Grensvlak

‘Ik ben van oorsprong voedingskundige en ik heb mijn hele werkzame leven in de voeding gewerkt, eerst in het onderzoek waar ik me heb beziggehouden met het effect van voeding op ziekte en gezondheid, later met de onderbouwing van de communicatie hierover. Ik vind mijn werk ontzettend leuk want de kennis over voeding die ik heb, kan ik gewoon toepassen, elke dag weer. Ik heb altijd gewerkt op het grensvlak van wetenschap en toepassing, omdat ik het belangrijk vind dat mensen er wat mee kunnen.’

18 miljoen smaken

‘Het Voedingscentrum is verantwoordelijk voor het vertalen van wetenschappelijke adviezen naar meer praktische handvatten voor consumenten en professionals. De *Richtlijnen goede voeding* van de Gezondheidsraad vormen daarvoor een belangrijke basis. Wij zetten wetenschappelijke kennis om naar een concreet voedingspatroon en naar praktische tools, recepten en weekmenu’s. Daarbij kijken we ook naar wat herkenbaar is voor de consument want: 18 miljoen mensen, 18 miljoen smaken.’

Schijf van Vijf

‘Het Voedingscentrum verwacht in april 2026 de vernieuwde Schijf van Vijf uit te brengen. Hierbij integreren we de *Richtlijnen goede voeding 2025* met de voedingsnormen en indicatoren voor duurzaamheid en veiligheid. Dan kom je tot een Schijf van Vijf die staat voor gezond en veilig eten en die nog beter past binnen de draagkracht van de aarde. In de vernieuwde Schijf van Vijf zul je de beweging naar meer plantaardige voeding dan ook zeker terugzien, dus minder vlees en meer peulvruchten. De *Richtlijnen goede voeding* en de Schijf van Vijf zijn erg met elkaar verweven. Je hebt enerzijds de wetenschap en anderzijds de vertaling en uitwerking. Ik denk daarom dat het goed zou zijn om ze de volgende keer gelijktijdig naar buiten te brengen want dan bied je consumenten en professionals gelijk handelingsperspectief.’

Lisette Brink. Foto Fred Libochant

Grote stappen

‘De wetenschap is op zich helder: minder vlees en meer plantaardig voedsel is gezonder en duurzamer. Dat staat als een paal boven water. Maar er moeten heel grote stappen gezet worden om gezond eten ook in de toekomst mogelijk te maken. Dat is iets wat je niet alleen met goede voorlichting kunt oplossen en je kunt dat niet allemaal op de schouders van consumenten leggen. Er is veel meer nodig en ik vind dat hier ook een belangrijke rol ligt voor bijvoorbeeld de overheid en fabrikanten om ervoor te zorgen dat de omgeving gezonder wordt en producten gezonder worden. En dat kinderen misschien minder blootgesteld worden aan marketing van ongezonde producten. Er zijn heel veel stappen die ook daar gezet moeten worden.’

Afwegingen

‘Ik vind het heel waardevol om als waarnemer bij de commissie Voeding aanwezig te zijn. Je ziet dat onderwerpen tijdens de commissievergaderingen vanuit alle mogelijke invalshoeken worden bekeken en dan begrijp je veel beter de afwegingen die gemaakt worden om tot een richtlijn te komen en welke discussies erachter liggen. Dat helpt ook heel erg bij de doorvertaling die wij als Voedingscentrum maken. Neem nu bijvoorbeeld de richtlijn van 100 gram duurzame vis per week. Ik weet dat het misschien ietsje gezonder is om ietsje meer vis te eten, maar bijvoorbeeld de schaarste van vis is ook heel belangrijk om mee te wegen om ervoor te zorgen dat mensen ook in de toekomst vis kunnen blijven

eten. Door bij die afwegingen aanwezig te zijn, kan ik dat soort dingen goed uitdragen en uitleggen.’

Dr. ir. Lisette Brink is expert Voeding en Gezondheid bij het Voedingscentrum en sinds 2019 waarnemer bij de commissie Voeding van de Gezondheidsraad.

Foto Wiebe Kiestra

‘Bij de voedingsrichtlijnen om chronische ziektes te voorkomen weten we nu dat die niet ongunstig, en vaak zelfs gunstig zijn voor de milieu-impact. We proberen zo concreet mogelijk aan te geven welke hoeveelheden voeding aantoonbaar gezond voor je zijn. Voor voedingsvoorlichting zijn diverse Gezondheidsraadadviezen belangrijk, maar het advies *Richtlijnen voor goede voeding* zet wel de toon. Dit is het resultaat van een samenwerking tussen enorm veel mensen: de commissie, werkgroepen, beraadsgroep, secretarissen en andere deskundigen en collega’s. Iedereen heeft een onmisbare rol.’

Caroline Spaaij is wetenschappelijk secretaris van de commissie Voeding van de Gezondheidsraad en werkte mee aan het advies Richtlijnen goede voeding: eiwitbronnen en voedingspatronen 2025.

Leefomgeving

De Gezondheidsraad beoordeelt de gevolgen van factoren uit de leefomgeving voor de gezondheid. De raad besteedt daarbij aandacht aan de gezondheidsverschillen tussen bepaalde bevolkingsgroepen die kunnen optreden als gevolg van leefomgevingsfactoren.

Daarnaast kunnen ontwikkelingen zoals klimaatverandering en de ontwikkeling van nieuwe technologieën en producten grote invloed hebben op onze leefomgeving. Dit zagen we in 2025 onder andere bij het advies Toelaatbaarheid humaan composteren en alkalische hydrolyse. Leefomgevingsvraagstukken zijn bij uitstek multidisciplinaire vraagstukken waarbij expertise nodig is vanuit de milieukunde, toxicologie, epidemiologie, geneeskunde, gedragswetenschappen, ethiek en recht. Waar nodig wordt samenwerking gezocht met andere adviesorganen, zoals de Commissie Genetische Modificatie (COGEM) en de Wetenschappelijke Klimaatraad.

Interview

‘Een wet moet meebewegen met de samenleving’

Steven Meihuizen was namens het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) waarnemer bij de twee Gezondheidsraad-commissies die zich hebben gebogen over de toelaatbaarheid van nieuwe bestemmingen van het lichaam van overledenen. Hij vertelt over het wetsvoorstel en waarom het ministerie besloot de Gezondheidsraad om advies te vragen.

Oude wet

‘De huidige Wet op de lijkbezorging regelt wat er moet gebeuren met het lichaam van overledenen. De eerste versie die in Nederland is vastgesteld stamt uit 1869. Toen was begraven de norm. Verder had je toen ook al het zeemansgraf en je mocht je lichaam ter beschikking stellen aan de wetenschap. Niet veel later begon er belangstelling te ontstaan voor cremeren, maar daarvoor was in eerste instantie nauwelijks draagvlak. Na de nodige discussie is cremeren uiteindelijk toegestaan in een wet uit 1955.’

Nieuwe wet

Het wetsvoorstel moet de huidige Wet op de lijkbezorging vervangen. Dat gebeurt niet zo vaak. De eerste wet uit 1869 is in 1991 helemaal ingetrokken en herzien en nu gebeurt dat dus weer. We hebben ook gekozen voor een nieuwe naam: de Wet bestemming lichamen van overledenen. Enerzijds omdat de wet grondig wordt gemoderniseerd en toegankelijker wordt geformuleerd, maar ook omdat uit de consultatie bleek dat de term 'lijkbezorging' voor veel mensen beladen is en niet meer van deze tijd. En een wet moet meebewegen met de samenleving.'

Bestemmingsvormen

'Een bestemmingsvorm is heel persoonlijk en mensen kunnen een intuïtieve voorkeur hebben voor een bepaalde vorm. De afgelopen jaren is er belangstelling ontstaan voor nieuwe vormen, zoals alkalische hydrolyse en humaan composteren. Wij hebben bij het ministerie van BZK veel expertise over het openbaar bestuur, maar niet over hoe een lichaam onder verschillende omstandigheden precies ontbindt en wat dat betekent voor de gezondheid van andere mensen en voor de leefomgeving. Het was voor ons dan ook lastig te beoordelen of deze methodes toelaatbaar zijn, dus hebben we de Gezondheidsraad om advies gevraagd. Omdat de Gezondheidsraad niet positief kon adviseren over humaan composteren, wordt dat niet betrokken bij de verdere voorbereiding van het wetsvoorstel. Wel willen we met het wetsvoorstel wetenschappelijk onderzoek naar de toelaatbaarheid van nieuwe bestemmingen mogelijk

Steven Meihuizen. Foto Fred Libochant

maken. En als er voldoende wetenschappelijk onderzoek ligt, willen we de Gezondheidsraad opnieuw om advies vragen.'

Wicked questions

'Ik vind het heel mooi dat we in Nederland zoiets hebben als de Gezondheidsraad, een onafhankelijk adviescollege waar je als beleidsmaker met dit soort *wicked questions* terecht kunt. In de commissie zitten wetenschappers uit heel uiteenlopende disciplines. Dat is voor ons als adviesvrager belangrijk, dat je niet opeens een hele discipline over het hoofd hebt gezien die wel van belang is. Ik vond het interessant en leerzaam om bij de commissievergaderingen te zitten. Je neemt als waarnemer geen deel aan de oordeelsvorming, maar ik heb wel steeds kunnen aangeven welke vragen wij als adviesvrager echt beantwoord zouden willen zien.'

Normen

'De normen die de Gezondheidsraad hanteert bij het toetsen van nieuwe bestemmingsvormen zijn helder. Ze zijn zelfs vervat in een afwegingskader, waarin naar de veiligheid, waardigheid en duurzaamheid wordt gekeken. Het is fijn dat die normen zo helder zijn want dat maakt de afweging overzichtelijk en transparant. Zo kun je aan iedereen uitleggen waarom bepaalde bestemmingsvormen op dit moment toelaatbaar zijn en welke nog niet.'

Drs. Steven Meihuizen is senior beleidsmedewerker bij het ministerie van BZK en dossierhouder modernisering van de Wet op de lijkbezorging (Wlb). Hij was waarnemer bij de Gezondheidsraadcommissie Toelaatbaarheid nieuwe vormen van lijkbezorging (2020) en de commissie Toelaatbaarheid humaan composteren en alkalische hydrolyse (2025).

Foto Louis Meulstee

Anne Nipshagen-van Leeuwen is wetenschappelijk redacteur bij de Gezondheidsraad. Zij redigeerde de tekst voor het advies Toelaatbaarheid humaan composteren en alkalische hydrolyse.

‘In dit advies wordt de techniek humaan composteren op een wetenschappelijke manier beoordeeld, maar het onderwerp roept ook emotie op. De uitdaging bij dit advies was dan ook om de techniek zo neutraal mogelijk te beschrijven, met oog voor het maatschappelijk perspectief.’

Speciale activiteiten en publicaties

Voormalig voorzitter prof. dr. Bart-Jan Kullberg bij afscheid benoemd tot erelid

Prof. dr. Bart-Jan Kullberg nam tijdens een plenaire bijeenkomst van de Gezondheidsraad op 16 januari 2025 in het bijzijn van familie, raadsleden en medewerkers van het secretariaat afscheid als voorzitter in verband met zijn emeritaat per 1 januari 2025. Als blijk van grote waardering voor zijn jarenlange inzet voor de Gezondheidsraad is oud-voorzitter Bart-Jan Kullberg bij zijn afscheid benoemd tot erelid.

Foto Louis Meulstee

Werkbezoeken

De Gezondheidsraad kan zijn werk alleen doen dankzij de belangeloze inzet van wetenschappelijke experts die in vaste en tijdelijke commissies adviezen voorbereiden. Naast het contact in de commissies gaat het bestuur van de Gezondheidsraad periodiek met die experts en betrokken bestuurders van de instellingen waar deze experts werkzaam zijn in gesprek

over een aantal overkoepelende, strategische vraagstukken.

Er wordt ingezoomd op thema's die worden gedeeld, speerpunten die zowel in de strategie van de instelling die bezocht wordt als in die van de Gezondheidsraad benoemd worden en er wordt besproken hoe alle instellingen elkaar aanvullen en inspireren.

Werkbezoek Amsterdam

Op 24 maart 2025 werd een bezoek gebracht aan het Amsterdam UMC, de Vrije Universiteit en de Universiteit van Amsterdam.

Foto Gezondheidsraad

Werkbezoek Maastricht

Op 30 september 2025 volgde een bezoek aan de Universiteit Maastricht en Maastricht UMC+.

Foto Johan Latupeirissa

Morele Wezens in de Rode Hoed

Het Centrum voor Ethiek en Gezondheid (CEG) organiseerde samen met de Rode Hoed het drieluik Morele Wezens. Iedere editie gingen medisch ethici Martine de Vries en Hafez Ismaili M'hamdi met verschillende gasten in gesprek over dilemma's in de zorg. De eerste avond op 15 september 2025 stond in het teken van langdurige schaarste in de zorg en onmogelijke keuzes en was Gezondheidsraadvoorzitter Karien Stronks te gast.

Foto Luc Wittebol

Wetenschappelijke lunchlezing

Het secretariaat van de Gezondheidsraad verzorgt lunchlezingen vanuit de behoefte om met elkaar wat dieper van gedachten te wisselen over wetenschappelijke ontwikkelingen. Deze lunchlezingen zijn bedoeld voor medewerkers van de Gezondheidsraad, van adviesraden en ministeries uit het netwerk. De lunchlezingen vinden bij voorkeur plaats bij het ministerie van VWS om de verbinding tussen wetenschap en beleid te leggen.

Tijdens een wetenschappelijke lunchlezing op 28 oktober 2025 sprak prof. dr. Angela Maas over hartklachten bij vrouwen en misogynie in de geneeskunde. De Gezondheidsraad heeft deze lezing georganiseerd tegen de achtergrond van zijn beleid om het thema van gezondheidsverschillen een centrale plek te geven in adviezen.

Foto Gezondheidsraad

Voormalig voorzitter beraadsgroep em. prof. dr. Jan Nijhuis benoemd tot erelid

Em. prof. dr. Jan Nijhuis nam dit jaar afscheid als lid van de Gezondheidsraad. Als blijk van grote waardering voor zijn jarenlange inzet voor de Gezondheidsraad is de voorzitter van de beraadsgroep bij een van zijn laatste vergaderingen benoemd tot erelid. Op 11 november 2025 ontving hij deze eretitel van Gezondheidsraadvoorzitter Karien Stronks.

Foto Gezondheidsraad

Els Borst Lezing

De Els Borst Lezing wordt jaarlijks georganiseerd door het Centrum voor Ethiek en Gezondheid (CEG) en gaat ieder jaar over een ethisch thema of vraagstuk binnen de (gezondheids)zorg. De lezing van 2025 vond plaats op 26 november en stond in het teken van het op 20 november gepubliceerde rapport *'Ik kom zo bij u...'*, dat ingaat op de morele uitdagingen die zorgverleners op de werkvloer ervaren door het tekort aan personeel. Gezondheidsraadvoorzitter Karien Stronks, tevens lid van de presidiumcommissie van het CEG, verzorgde het welkomstwoord aan het begin van de lezing.

Foto Sander Foederer

Voormalig lid em. prof. dr. Govert den Hartogh benoemd tot erelid

Als erkenning voor zijn bijdrage en jarenlange inzet voor de Gezondheidsraad is oud-lid en oud-CEG-commissielid em. prof. dr. Govert den Hartogh benoemd tot erelid. Tijdens de Els Borst Lezing van het Centrum voor Ethiek en Gezondheid (CEG) op woensdag 26 november ontving hij deze eretitel van Gezondheidsraadvoorzitter Karien Stronks, in aanwezigheid van een groot aantal (oud)-CEG-leden, leden van de commissie Ethiek en recht en medewerkers van het secretariaat.

Foto Sander Foederer

Symposium Richtlijnen goede voeding

Ter gelegenheid van de publicatie van het advies *Richtlijnen goede voeding: eiwitbronnen en voedingspatronen 2025* organiseerde de Gezondheidsraad op donderdag 4 december een symposium waarin de nieuwe richtlijnen centraal stonden. Deze voedingsrichtlijnen benadrukken het belang van minder vlees en meer peulvruchten en noten. Het advies werd officieel aangeboden aan de directeur-generaal Volksgezondheid Marjolijn Sonnema van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Daarnaast werden verschillende voordrachten over het advies gehouden en een

paneldiscussie aan de hand van diverse stellingen.

Het symposium stond tevens in het teken van het afscheid van commissievoorzitter Marjolein Visser en Gezondheidsraad-vicevoorzitter Marianne Geleijnse. Bij dit afscheid is Marianne Geleijnse benoemd tot erelid als erkenning voor haar jarenlange toewijding en inzet voor de Gezondheidsraad.

Foto Louis Meulstee

Foto Louis Meulstee

De Gezondheidsraad in cijfers 2025

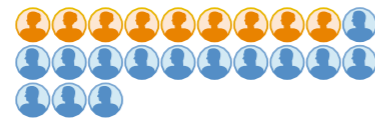
Samenstelling van de raad

Bestuur

Voorzitter Vicevoorzitter

1 Beraadsgroep met 23 leden

Presidiumcommissie met 10 leden

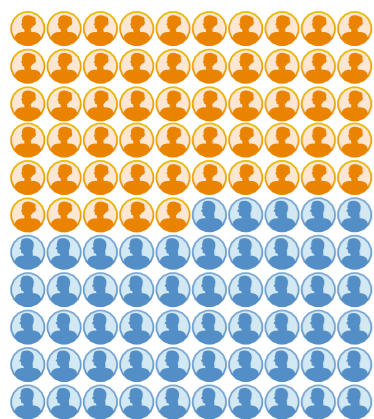
10 Vaste commissies met in totaal 84 leden

10 Tijdelijke commissies met in totaal 98 leden

13 Ereleden

110 Leden

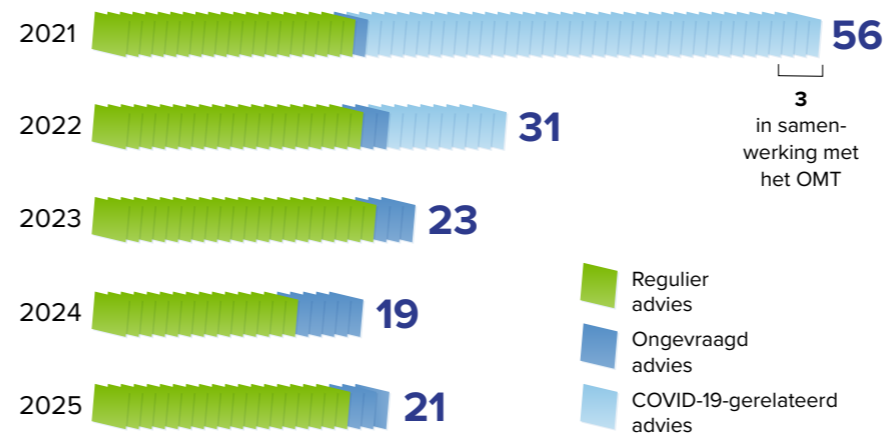
Secretariaat

49 medewerkers

vrouw man

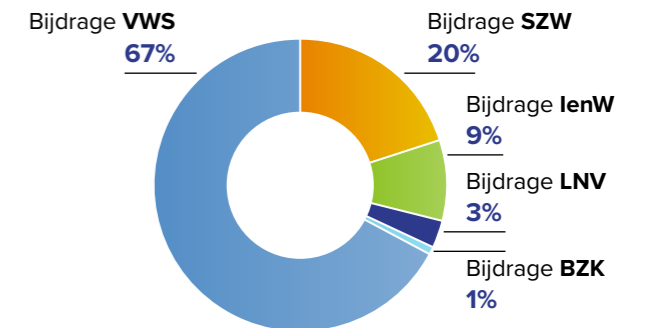
Uitgebrachte adviezen 2021-2025

Budget

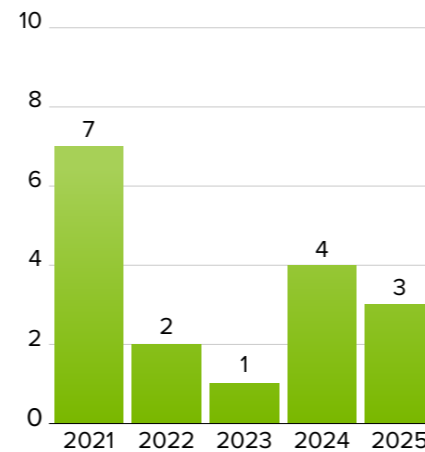
Het totale budget van de Gezondheidsraad in 2025:

€ 6.410.000

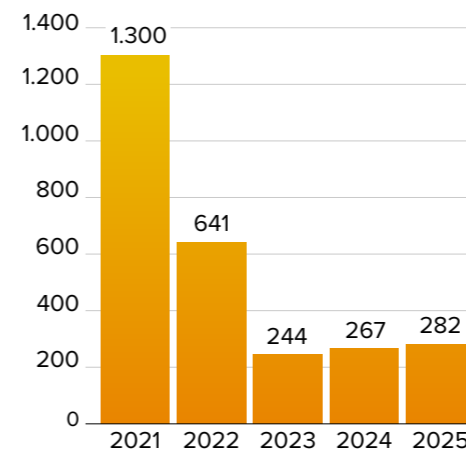

Overige cijfers

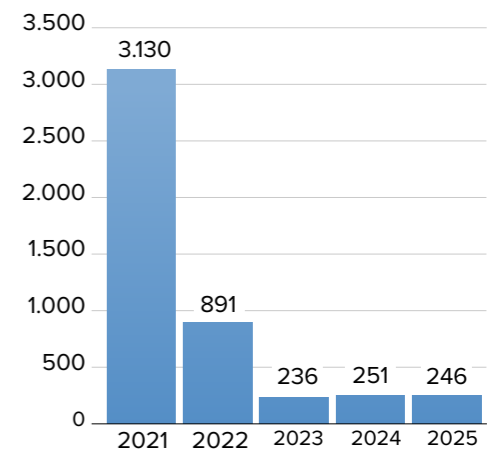
Aantal Wob- en Woo-verzoeken

Aantal websitebezoekers (x 1.000)

Aantal publieksvragen

Samenstelling van de raad in 2025

- Voorzitter (0,6 fte)
- Vicevoorzitter (0,6 fte)
- Presidiumcommissie, 10 leden (4m/6v)
- Leden van de Gezondheidsraad, 110 leden (55m/55v)
- 10 vaste commissies, 84 leden (37m/47v)
- 10 tijdelijke commissies, 98 leden (56m/42v)
- Ereleden van de Gezondheidsraad, 13 leden (3v/10m)
- Beraadsgroep, 23 leden (14m/9v)

Secretariaat

- 49 medewerkers (44,6 fte) (11m/38v)

Budget

Het totale budget van de Gezondheidsraad is € 6.410.000 en is afkomstig van 5 ministeries:

- Ministerie van VWS: € 4.311.000 (67%)
- Ministerie van SZW: € 1.300.000 (20%)
- Ministerie van IenW: € 599.000 (9%)
- Ministerie van LNV: € 200.000 (3%)
- Ministerie van BZK: € 50.000 (1%)

Adviezen uitgebracht in de periode 2019-2024

- 56 adviezen uitgebracht in 2021, waarvan 36 COVID-19-gerelateerd en 1 ongevraagd
- 31 adviezen uitgebracht in 2022, waarvan 11 COVID-19-gerelateerd en 2 ongevraagd
- 23 adviezen uitgebracht in 2023, waarvan 3 ongevraagd
- 19 adviezen uitgebracht in 2024, waarvan 5 ongevraagd
- 21 adviezen uitgebracht in 2025, waarvan 3 ongevraagd

Wob- en Woo-verzoeken – aantal

- 7 in 2021
- 2 in 2022
- 1 in 2023
- 4 in 2024
- 3 in 2025

Website – aantal bezoekers

- 1.300.000 in 2021
- 641.000 in 2022
- 244.000 in 2023
- 267.000 in 2024
- 282.000 in 2025

Publieksvragen – aantal

- 3130 in 2021
- 891 in 2022
- 236 in 2023
- 251 in 2024
- 246 in 2025

Overzicht publicaties van de Gezondheidsraad in 2025*Februari*

- Neonatale screening op ernstige afweerstoornissen anders dan SCID
- Afwegingskader voor biologische grenswaarden

Maart

- RSV-vaccinatie voor ouderen
- COVID-19-vaccinatie in 2025
- Screening op longkanker
- Jaarverslag 2024

April

- Voedingsnormen voor vitamines en mineralen voor zuigelingen en kinderen
- Styreen

Mei

- Molybdeen en geselecteerde anorganische molybdeen-verbindingen

Juni

- Contactsport en hersenletsel op de lange termijn
- De Wet BIG: toetsingskaders voor beroepen en voorbehouden handelingen herzien
- Herhaalonderzoek bloedgroepantistoffen bij Rhesus c-negatieve zwangeren

Juli

- Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel I
- Vaccinatie van werknemers: leptospirose
- Vitamine K voor baby's

September

- Werkprogramma 2026

Oktober

- Toelaatbaarheid humaan composteren en alkalische hydrolyse
- Vaccinatie tegen HPV (2025)

November

- Gezondheidswinst door inzet biocontrol voor gewasbescherming
- Risicoreductie en vroegdiagnostiek dementie

December

- Richtlijnen goede voeding: eiwitbronnen en voedingspatronen 2025
- Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II
- Vaccinatie van kinderen tegen pneumokokken (2025)

Adviezen van het Centrum voor Ethiek en Gezondheid

- Rapport: 'Ik kom zo bij u...' Verpleegkundigen, verzorgenden en begeleiders onder druk door personeelstekort.

De Gezondheidsraad, ingesteld in 1902, is een adviesorgaan met als taak de regering en het parlement ‘voor te lichten over de stand der wetenschap ten aanzien van vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en het gezondheids(zorg)onderzoek’ (art. 22 Gezondheidswet).

De Gezondheidsraad ontvangt de meeste adviesvragen van de bewindslieden van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; Infrastructuur en Waterstaat; Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. De raad kan ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen, en ontwikkelingen of trends signaleren die van belang zijn voor het overheidsbeleid.

De adviezen van de Gezondheidsraad zijn openbaar en worden als regel opgesteld door multidisciplinaire commissies van – op persoonlijke titel benoemde – Nederlandse en soms buitenlandse deskundigen.

De Gezondheidsraad gaat bewust en kritisch om met generatieve AI. Het wegen van de wetenschappelijke gegevens en het opstellen van adviezen gebeurt in commissies, door deskundigen. Als generatieve AI wordt gebruikt, dan is dat alleen ter ondersteuning of ter aanvulling van dat proces.

U kunt dit document downloaden van gezondheidsraad.nl.

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald: Gezondheidsraad. Jaarverslag 2025.
Den Haag: Gezondheidsraad 2026.

Auteursrecht voorbehouden

